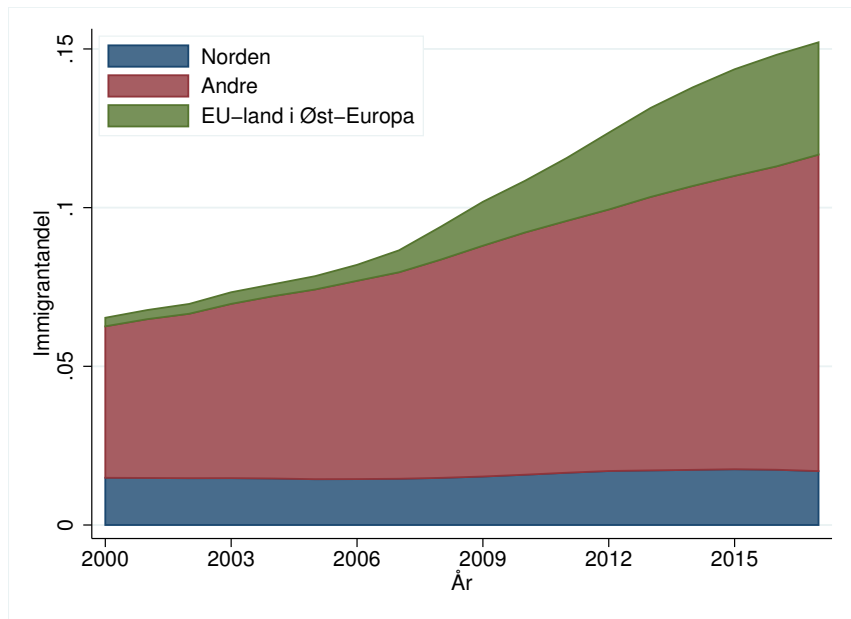

Fri migrasjon i EU : Hva er effekten av arbeidsinnvandring?

Andreas Moxnes
Universitetet i Oslo & CEPR

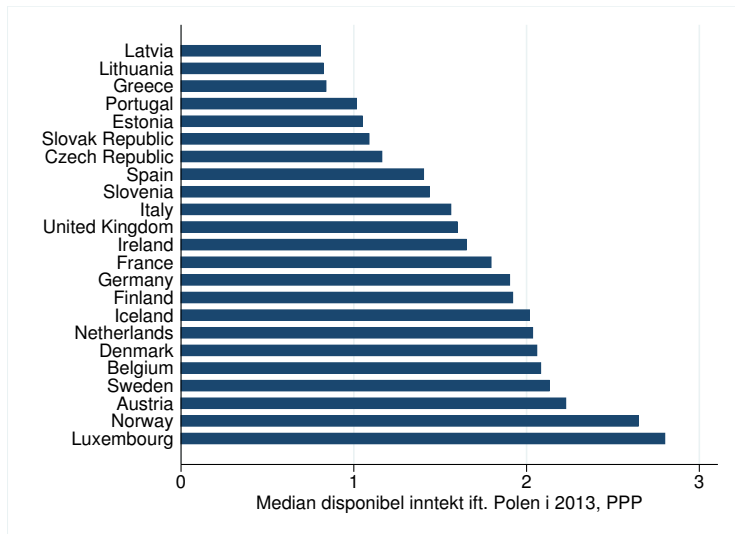
Høstkonferansen 10. oktober 2017

Introduksjon

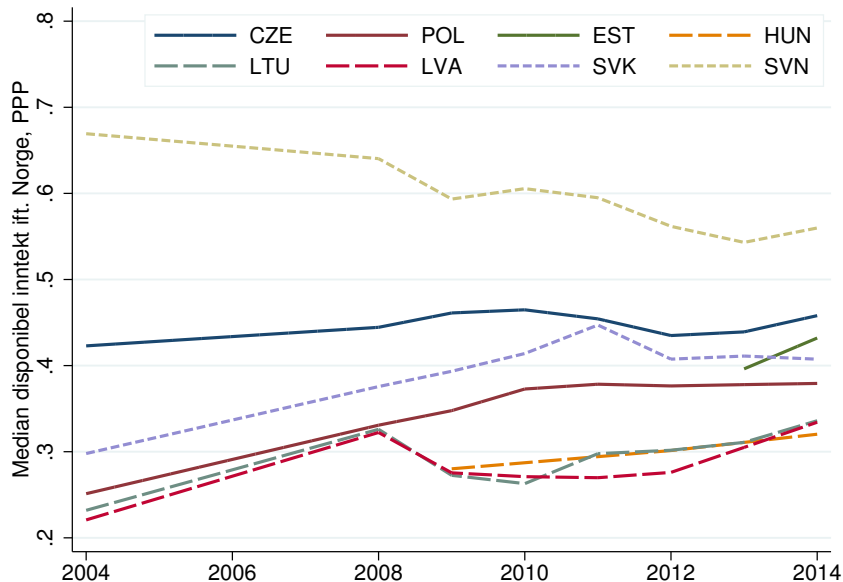
- EU utvidelsen: Hva driver migrasjonsstrømmer?
- Hva sier forskningen om effekten av arbeidsinnvandring på mottakerland?
- Erfaringer fra Norge.
- Konklusjoner.

1. Store lønnsforskjeller

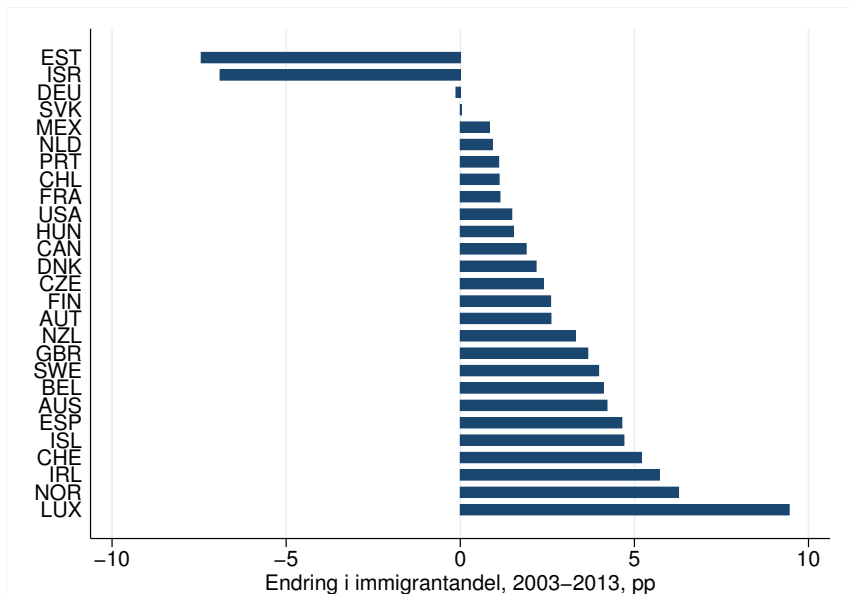

- Migrasjonsrestriksjoner løftet for om lag 100 mill individer.
- Store lønnsforskjeller på tvers av medlemsland.

1. Store lønnsforskjeller

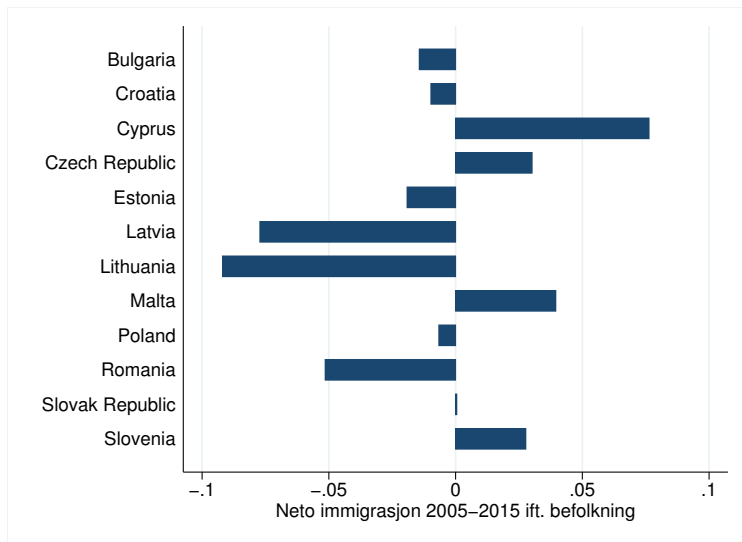
2. Norge #1 destinasjon

Overgangsordninger

- Overgangsordninger i maks 7 år.
- Fri migrasjon fra
 - ▶ 2004: Irland, Sverige, UK.
 - ▶ 2006: Finland, Portugal, Italia, Hellas.
 - ▶ 2007: Luxembourg, Nederland.
 - ▶ 2008: Frankrike.
 - ▶ 2009: Belgia, Danmark, Norge (tilbud om arbeid, ikke dårligere enn gjeldende tariffavtale).
 - ▶ 2011: Tyskland, Østerrike.
- Artikkel 112-3 i EØS avtalen: Sikkerhetsventil hvis immigrasjon fører til alvorlige negative konsekvenser.
 - ▶ Allerede benyttet av Liechtenstein.

3. Få som emigrerer

1.5 mill. netto emigrasjon av 96 mill. innbyggere - 1,6%.

3. Få som emigrerer

Store migrasjonsbarrierer:

- Språk.
- Jobbmuligheter.
- Familie - kultur - klima etc.
- Usikkerhet.

- 1 Migrasjon innad i EU gir store økonomiske gevinster.
- 2 Migranter går dit gevinstene er høyest.
- 3 Antall migranter forbausende lavt, selv ved tilnærmet fri mobilitet.

Økonomiske effeter : Teori

- Partiell likevekt:
 - ▶ Innvandring øker tilbudet av arbeidskraft.
 - ▶ Isolert sett press nedover på lønninger.
 - ▶ Jobber tapt.

- Generell likevekt:
 - ▶ Innvandring øker etterspørselen.
 - ▶ Innvandring øker etterspørsel etter arbeidskraft.
 - ▶ Press oppover på lønninger.
 - ▶ Jobber skapt.

- Hvis innvandrere lik befolkningen for øvrig:
 - ▶ Ingen makroøkonomiske effekter (lønn, arbeidsledighet, næringsstruktur).
- Hvis ikke:
 - ▶ Nominell lønn ↓ for utsatte grupper.
 - ▶ Nominell lønn uendret for alle andre.
 - ▶ Priser ↓ \longrightarrow *reallønn* ↑ for alle andre.

- Større lønnsfall hvis immigranter/innfødte substitutter.
- Mindre fall/lønnsvekst hvis immigranter/innfødte komplementer.

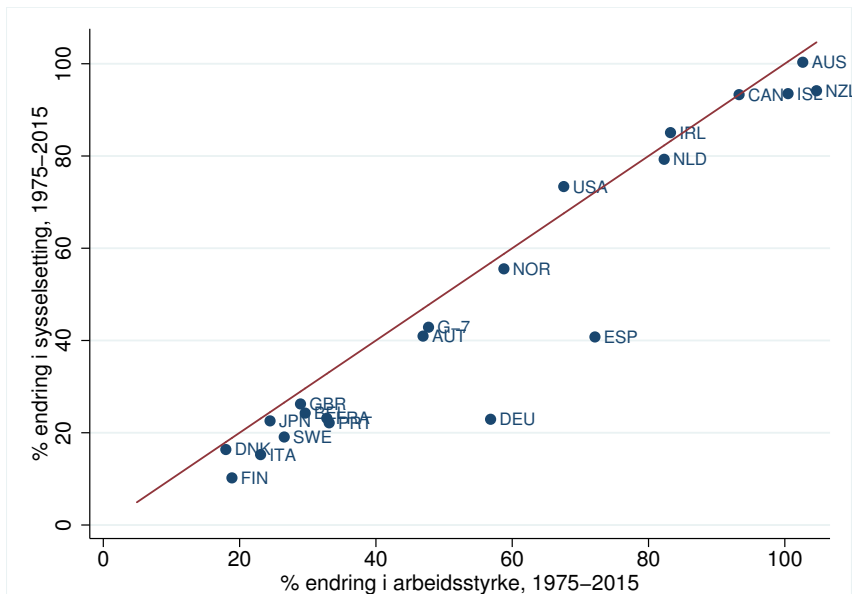
Oppsummering teori

- Førsteordens generelle likevektseffekter.
- Immigrasjon skaper vinnere og tapere.
- Hva sier empisk forskning?

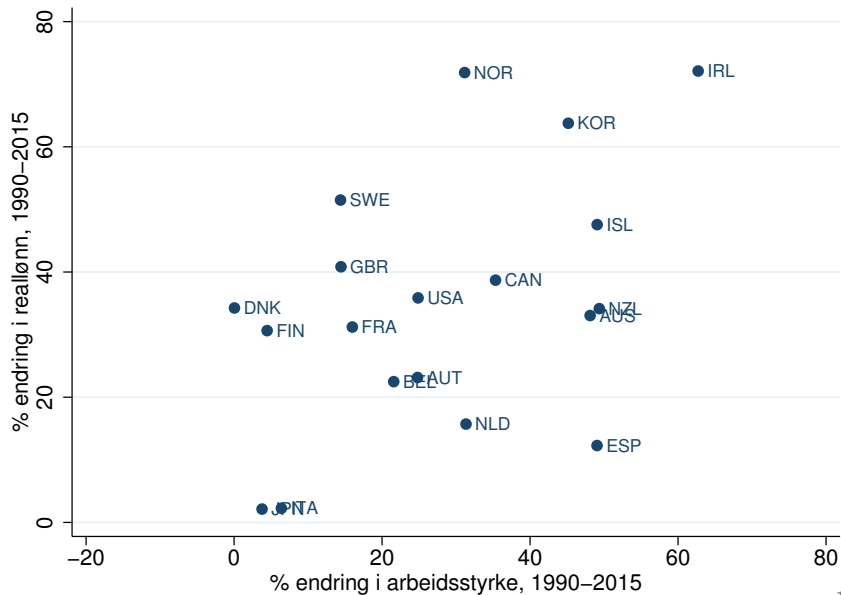
Empirisk forskning

- Mange studier, for ulike land.
 - Noen finner positive lønnseffekter, andre finner negative.
 - Noen finner positive effekter for noen grupper, negative for andre.
 - Stort sett er de estimerte effektene relativt små.
-
- Stort avvik mellom forskningsfronten og holdninger blant mange.
 - La oss se på langsiktige utviklingstrekk.

Arbeidstilbud og sysselsetting

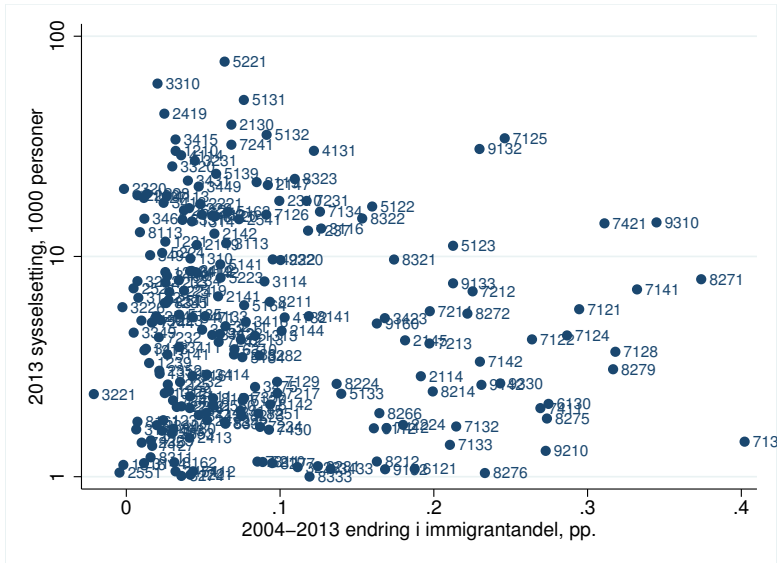

Arbeidstilbud og lønninger

- Arbeidstilbudet kan øke pga.
 - ▶ Immigrasjon.
 - ▶ Befolkningsvekst.
 - ▶ Arbeidsdeltakelse.
- Økt arbeidstilbud går hånd i hånd med økt arbeidsetterspørse.
- Antallet jobber i en økonomi er ikke konstant.

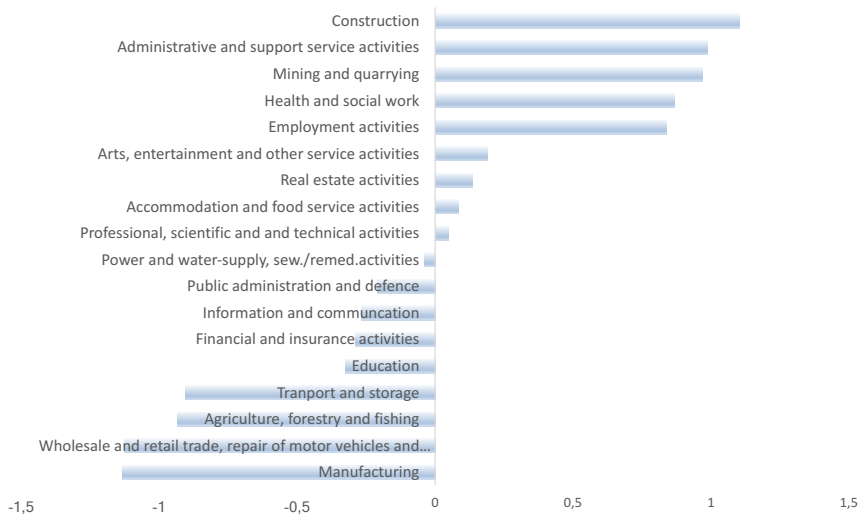
Erfaringer fra Norge

Bratsberg et al (2017), 2004-2013:

- 10 pp ↑ immigrantandel → 7-8% reduksjon i lønnskostnader.
- Generelle likevektseffekter ikke identifisert.
 - ▶ Gjennomsnittlig lønn ↑ 40% i perioden.
- Lønn ↓ → Priser ↓ → Immigrantintensive næringer som bygningsbransjen ekspanderer.
- Immigrasjon har endret norsk næringsstruktur.

Sysselsettingsandeler, 2004-2013, pp endring

Bratsberg og Raaum (2012), 1998-2005 :

- Ulike krav for sertifisering i bygg og anlegg:
 - ▶ Elektrikere og rørleggere skjermet fra konkurranse.
 - ▶ Snekkere og malere ikke.
- 10 pp ↑ immigrantandel → 7% reduksjon i lønn blant innfødte.
- Generelle likevektseffekter ikke identifisert.
- Høyere bruk av trygdeytelser blant innfødte.
- Lønn utgjør 42% av produksjonskostnadene
 - ▶ Lavere prisvekst i eksponerte yrker.

Hva med migrantene?

- Store potensielle gevinster.
 - ▶ Medianinntekt i Polen 25% av norske inntekter i 2004.
 - ▶ Inntektsgapet enda større fra utviklingsland.
- Kostnadene for mottakerlandet nær null.
- Immigrasjon øker derfor global BNP.
 - ▶ Immigranter mer produktive i mottaker- enn hjemland.
 - ▶ Større gevinster enn handelsliberalisering.

Andre økonomiske effekter

- Offentlige goder.
 - ▶ Helse, barnehager, skoler.
 - ▶ Veier.
- Eiendomsmarkedet.
 - ▶ Prispress hvis tilbudet ikke øker.
- Voksesmerter på kort sikt
 - ▶ Mye kommer an på politisk vilje.

Konklusjoner

- Immigrasjon har i gjennomsnitt liten effekt på mottakerland.
- Store gevinster for verden som helhet.
- Erfaringene fra EU utvidelsen bekrefter dette.
 - ▶ Vi åpnet slusene og fikk en stor immigrasjonsbølge.
 - ▶ Betydelig lønnsvekst for de fleste.
 - ▶ Noe lavere for utsatte grupper.
- Fri mobilitet i EU en stor suksess.
- Erfaringen tilsier at vi kan åpne opp for mer arbeidsinnvandring.
- Sørge for at gevinstene deles og at kostnadene ikke konsentreres blant særskilte grupper.